

Arktisk Institut

Uddrag af årsberetning 1983

Der henvises tillige til beretning om Arktisk Institut i perioden 1976 til 1981, se tidsskriftet »Grønland« nr. 10, 1981, samt til beretningerne for 1981 og 1982 i årgangene 1982 og 1983.

Arktisk Instituts bestyrelse er:

Viceadmiral Sven Thostrup, formand.
Universitetslektor, cand. mag. Børge Fristrup.
Advokat Jørgen Hertling.
Fhv. landsdommer Henning Brøndsted.
Civilingeniør Aksel Mikkelsen.
Fhv. skoledirektør Chr. Berthelsen.
Landstingsmedlem Preben Lange, M. F.
Stabslæge Leif Vanggaard.
Civilingeniør Jørgen Taagholt.

Instituttets daglige leder er landshøvding N. O. Christensen.

Fru Grethe Knutzen er instituttets sekretær.

Meget værdifuld bistand er ydet vederlagsfrit af landsdommer C. F. Simoný og telegrafbestyrer Leo Christiansen.

Vi har haft den store sorg at miste landsdommer C. F. Simoný, som afgik ved døden 4. december 1983. Hans særdeles omfattende viden om Grønland i fortid og nutid har været uvurderlig for Arktisk Institut.

Arktisk Instituts forhold i almindelighed

Arktisk Institut har stadig ikke opnået fast offentligt tilskud, og økonomien er helt baseret på støtte fra private fonde, nogle renteindtægter samt indtægter ved salg af fotografier og reproduktionsrettigheder.

Der er vist instituttet meget stor velvilje fra en række private fonde og virksomheder – en nødvendig støtte, som instituttet er meget taknemmelig for. Der er grund til at tro, at vi også kommer igennem det kommende år uden at reducere aktiviteterne, men instituttets eksistens er stadig i fare, fordi der ikke er

opnået offentlig støtte og på grund af det stigende prisniveau.

Som nævnt i beretningen sidste år har de økonomiske vanskeligheder ingen indflydelse på sikkerheden for instituttets samlinger og arkivalier.

Ministeren for Grønland har i 1983 under Grønlandsministeriet etableret en arbejdsgruppe, som overvejer oprettelse af et grønlandsk/arktisk forskningscenter i Danmark samt et tværfagligt, dansk Grønlandsmuseum. N. O. Christensen repræsenterer Arktisk Institut i denne arbejdsgruppe.

Dagligdagen i Arktisk Institut – som officielt har åbent fra kl. 10–15, men hvor der almindeligvis arbejdes fra kl. 9–16 eller længere – er præget af travlhed. Institutet bliver mere og mere kendt ikke mindst iblandt studerende, og man søger at betjene alle, som henvender sig, på bedste måde.

Af praktiske og ikke mindst økonomiske grunde er Arktisk Institut lukket i juli måned.

Arktisk Institut udøver fortsat sekretariatsvirksomhed for »Grønlandsmedicinsk Selskab«, som holder sine møder i instituttet, samt for »Dansk-Grønlandsk Kulturfond«.

Der har været samarbejde med »World Crafts Council« om den planlagte udstilling »Crafts from the Arctic«, en vandredstilling på højt niveau, som tænkes vist i en række af verdens store hovedstæder.

Instituttet har fortsat løbende samarbejde med blandt andre følgende internationale institutioner:

The Arctic Institute of North America, Calgary.

Scott Polar Research Institute, Cambridge.

Alfred Wegener Institut, Bremerhaven.

Norsk Polarinstitut, Oslo.

Musée de l'Homme, Paris.

Centre for Northern Studies, McGill University, Montreal.

Arctisch Centrum, Universitetet i Groningen.

Comité Arctique International.

Tasiusarfik ved Angmagssalik. Fot.: F. C. P. Rjøttel, ca. 1900.

Projektet Grønlands befolkningshistorie ca. 1800–1930

Projektet havde indtil maj måned midler til at lønne lederen, cand. mag. Kirsten Elisabeth Caning.

Revisionen af centraliseringsprocessen blev tilendebragt, og der blev fundet ca. 15.000 fejl, f. eks. dobbeltregistreringer af samme begivenhed, hvoraf den ene måtte slettes, eller personer, der var kodet med forkert kønskode. Disse fejlrettelser blev overført til kodeark og af Byens Hullebureau overført til magnetbånd. Dansk Data Arkiv har derefter sørget for, at rettelserne blev indlagt i datafilen, som nu er så korrekt som mulig.

Kirsten Elisabeth Caning foretog i marts en studierejse til Cambridge, hvor hun besøgte medlemmer af The Cambridge Group for the History of Population and Social Structure.

Ved slutningen af året blev der fra Carlsbergfondet bevilget penge til et års arbejde med registrets data i et projekt som kaldes »Familie- og husstandsstruktur i den grønlandske befolkning i 1800-tallet«. Dette projekt sættes i værk fra januar 1984.

Biblioteket

Stud. theol. Sofie Petersen har i det forløbne år, foruden på sædvanlig måde at registrere al indkommende litteratur, revideret bogopstillingen og å jourført registrene.

Det har i adskillige år af økonomiske grunde ikke været muligt at supplere biblioteket med nyere litteratur, men takket være økonomisk støtte fra »G. E. C. Gads Fond« er der i 1983 foretaget visse indkøb af bøger.

Biblioteket søges i stigende grad navnlig af studerende.

Der er modtaget gaver til biblioteket fra: Professor Nils Örvik, maskinmester Erik Fencker, sygeplejerske, fru Esther Balle, fru Else Witzke, stud. scient. Jesper Hansen, pastor Amandus Petrussen, provisor Connie Sørensen m. fl. samt fra medlemmer af Institutets bestyrelse og medarbejdere.

Instituttet modtager gerne bøger og tidsskrifter med grønlandske, arktiske og antarktiske emner. Også ganske sædvanlige udgivelser har interesse. Har vi

ikke selv brug for dem, lader vi dem gå videre. Bog-samlingen omfatter ca. 8.000 bind, hvortil kommer en lang række tidsskrifter, indenlandske såvel som udenlandske.

Instituttets meget store samling af mindre tryksager tænkes i den kommende tid omordnet og registreret på en mere hensigtsmæssig måde.

En samling arktisk litteratur på russisk, hvortil der fortsat indløber supplement, har vi prøvet at få overblik over, men arbejdet er standset af sproglige årsager. Interesseret russiskkyndig bistand vil være velkommen.

Arkivet og kortsamlingen

Telegrafbestyrer Leo Christiansen passer fortsat disse omfattende samlinger, og registreringen af arkivmateriale holdes à jour. Arkivet søges i stigende grad af studerende og af forfattere af arktisk litteratur.

AI's kortsamling over Grønland suppleres stedse af Søkorarkivet og Geodætisk Institut og er arrangeret, så den er let tilgængelig for interesserede. Instituttet er de to nævnte institutioner meget taknemmelig for disse ydelser.

Foruden de nævnte grønlandske kortsamlinger besidder instituttet omfattende kortsamlinger fra andre arktiske egne, såsom Alaska, det nordlige Canada og Svalbard samt Antarktis.

Der er modtaget arkivmateriale fra: Fru Eva Bang, skolebestyrer Knud Binzer, bagemester Albert Eckwald, fru Pipaluk Freuchen, forfatteren Andr. Lund-Drosvad, fru Gerda Hanson, grevinde Else Moltke, fru Ady Rechnitzer, hr. Geert Søderlund m. fl. samt fra medlemmer af Instituttets bestyrelse og medarbejdere.

Avisudklipsamlingen

Der er nu truffet sådanne aftaler, at AI modtager avisudklip i et omfang, der må betegnes som dækkende.

Arktisk Instituts avisudklipsamling er ikke detaljeret registreret, men således ordnet, at den kan være til nytte for forfattere og studerende. Den dækker stort set tiden fra begyndelsen af dette århundrede, men derudover findes også ældre materiale.

Billedarkivet

Arktisk Institut sælger fortsat fotografier og reproduktionsrettigheder til private, bogforlag, tidsskrifter, dagblade, TV og museer i ind- og udland. Salget ligger som tidligere år på ialt 4–500 stykker.

Ved salg af fotografier optaget af Jette Bang betales 60 % af salgsprisen efter aftale til »Jette Bangs Fond«.

En meget stor del af salget – ca. en trediedel – gik i år til Christianshåb kommune, hvor 1984 betegner et jubilæumsår, og de solgte billeder anvendes dels til en jubilæumsbog, dels til at oprette et fotomuseum. Det kan endvidere nævnes, at vi har medvirket bl. a. ved en plancheudstilling i Norden om minoriteternes litteratur i Norden, ved mindebogen for Danmark-Ekspeditionen, ved en grønlandsudstilling i Sverige og ved Grønlands Hjemmestyres smukke kalender for 1984.

Der er indgået og nyregistreret i samlingen 175 billeder, ligesom de resterende billeder i intervallet 6.512–11.943 er registreret med ialt 5.400 billeder.

Billedarkivet ledes fortsat af fhv. viceskolelederen Hans Ebbesen.

Der er modtaget gaver til billedsamlingen fra: Maskinmester Erik Fencker, fru Pipaluk Freuchen, forfatteren Andr. Lund-Drosvad og Knud Nielsen m. fl.

Udgivelser

Arktisk Institut har i samarbejde med »Kaptajn Alf Trolles Legat til Minde om Danmark-Ekspeditionen 1906–08« og »Det grønlandske Selskab« udgivet bogen: »Mindeblade om Danmark-Ekspeditionen 1906–08«. Bogen er udgivet som »Det grønlandske Selskabs Skrifter« nr. XXV og samtidig som nr. 10 og det sidste i rækken: »Publikationer om Østgrønland«, som har været udgivet af ovennævnte legat.

Bogen, som er illustreret, indeholder et tilbageblik på ekspeditionen, et afsnit om skibet »Danmark« samt biografier af samtlige 28 ekspeditionsdeltagere, som nu alle er afgået ved døden.

Bogen kan købes hos »Det grønlandske Selskab«.

AI sælger: Chr. Christensen Østergaard: Breve fra Grønland. Glimt fra en præstetilværelse i 1830erne.

Louise Østergaard: Breve fra Grønland. Glimt fra en præstekones dagligdag i 1830erne. For begge kr. 61,00 + porto.

Hans Erik Toft: Ejnar Mikkelsen. En bibliografi. Kr. 50,00.

Den 6. februar 1984.

N. O. Christensen.